

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
PAAUGLIŲ IR JAUNIMO PSICHOLOGIJA	

Dėstytojas	Padalinys
Doc. dr. Rima Breidokienė	Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	-	Pasirenkamas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba
Mišrus: paskaitos – nuotoliniu būdu, seminarai – nuotoliniu arba kontaktiniu būdu auditorijose	3 k. 6 (pavasario) semestras 4 k. 7 (rudens) semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Kursą gali rinktis tik tie studentai, kurie yra išklaukę Rados psichologijos kursą.	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5 kr.	135 val.	48 val.	87 val.

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Suteikti žinių apie aktualius paauglių ir jaunuolių raidos psichologinius tyrimus, svarbiausias paauglystę ir jaunystę aiškinančias teorijas, mokytį suprasti, moksliskai aiškinti ir kritiškai vertinti šiuolaikinius psichologinius paauglių ir jaunuolių raidos tyrimus bei jų rezultatus; analizuoti paauglystės ir jaunystės raidos stadijų procesus, kontekstus ir klinikinius aspektus iš įvairių teorijų ir tyrimų perspektyvų ir tokiu būdu lavinti kritinio mąstymo ir refleksijos įgūdžius.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Įgis žinių apie svarbiausias paauglystės teorijas. Mokės suprasti, moksliskai aiškinti ir kritiškai vertinti šiuolaikinius paauglių ir jaunuolių raidos tyrimus, išmoks rinkti atitinkamą informaciją, ją kritiškai vertinti ir tinkamai pateikti kitiems. Gebės vadovautis teorijomis aiškinant paauglių ir jaunimo elgsenos ir psichikos reiškinių dėsningumus.	Paskaitos (probleminis dėstymas) su vaizdiniu demonstravimu, filmų ištraukų rodymas ir aptarimas, diskusijos, pavyzdžių pateikimas, atvejų analizė, teorijų palyginimas, idėjų generavimas ir kritinė analizė paskaitų metu ir savarankiškai, debatai probleminiais klausimais.	Egzaminas raštu (atviri ir uždari klausimai) Užduotis raštu (knygos arba filmo refleksija) Pristatymas žodžiu paauglių ir jaunimo psichologijos tema
Supras ir mokės aiškinti paauglių ir jaunuolių biologinės, socialinės bei psichologinės raidos ypatumus, įvairius veiksnius, darančius įtaką šiai raidai, supras psichologijos mokslo naudojimo galimybes sprendžiant teorinius bei praktinius paauglių ir jaunuolių raidos klausimus. Taikys psichologijos žinias ir gebėjimus stiprinant paauglių ir jaunimo psichikos sveikatą, reflektuos savo asmeninę patirtį analizuojant paauglių ir jaunimo raidos dėsningumus.	Diskusija, užduočių sprendimas (pavyzdžių pateikimas ir aptarimas, teorijų palyginimas, idėjų generavimas ir kritinė analizė) paskaitų metu ir savarankiškai; vaizdinės medžiagos aptarimas ir aiškinimas, debatai probleminiais klausimais.	Egzaminas raštu (atviri ir uždari klausimai) Užduotis raštu (knygos arba filmo refleksija) Pristatymas žodžiu paauglių ir jaunimo psichologijos tema

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Paauglystės ir jaunystės samprata. Svarbiausių paauglystės tyrimų ir teorijų istorinė apžvalga. Paauglystės ir jaunystės tyrimų metodai. Paauglystės ir jaunystės ribų kriterijų įvairovė. Perėjimas iš vaikystės į brandą tradicinėse ir moderniose visuomenėse. Suaugystės įžangos samprata ir sociokultūrinė įvairovė.	4		2				6	10	Pagrindinė literatūra Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga.
2. Paauglystės raidos užduotys. Raidą trikdantys ir skatinantys veiksniai. Sunkumų įveikos strategijos. Paauglystės krizės samprata. Empiriniai paauglystės krizės tyrimai. Psichoanalitinė paauglystės samprata.	4		2				6	10	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga.
3. Psichologiniai fizinio ir lytinio brendimo aspektai. Smegenų brendimo ypatumai paauglystėje. Biologinio brendimo sąsajos su paauglių elgesio ir emocine raida. Puberteto sąvoka. Chronologinė berniukų ir mergaičių puberteto seka. Kultūrinis, socialinis ir psichologinis atsakas į pubertą. Paauglių reakcijos į pubertetinius reiškinius. Kūno vaizdo formavimasis. Kūno vaizdo stereotipai.	4		2				6	10	Pagrindinė literatūra Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga.
4. Paauglių ir jaunuolių kognityvinė raida. Esminiai kognityvinių struktūrų pokyčiai paauglystėje. Kognityvinės raidos teorijos: Piaget teorija, Vygotskio teorija, informacijos apdorojimo požiūris. Lyčių kognityvinės raidos skirtumai. Mokymosi patirties įtaka kognityvinei raidai. Paauglių egocentrizmas.	4		2				6	10	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga.
5. Socialinis paauglystės kontekstas. Santykiai su šeima. Paauglys šeimos sistemoje. Tėvų auklėjimo stiliai. Paauglys prierašumo santykių kontekste. Paauglio-tėvų konfliktas. Besikeičianti šeima besikeičiančioje visuomenėje. Santykiai su broliais / seserimis. Bendraamžiai. Bendraamžių grupių tipai. Bendraamžių grupės struktūros raida. Artimi ryšiai: draugystė, meilė. Paauglių ir jaunuolių subkultūros. Intymumo išgyvenimas paauglystėje. Mokykla. Paauglys ir jaunuolis mokinio/auklėtinio vaidmenyje. Santykiai su pedagogais ir bendraklasiais. Mokyklinės nesėkmės ir jų psichologinės priežastys. Mokyklų socialinis kontekstas. Klasės atmosferos reikšmė. Darbas. Paauglių darbas šiuolaikinėje visuomenėje. Profesinės karjeros raida. Darbas suaugystėje. Paaugliai ir socialinė medija. Socialinės medijos reikšmė paauglio savęs vaizdo ir tapatumo formavimuisi, psichikos sveikatai. Naujausių tyrimų apie paauglių buvimą prie ekranų apžvalga	6		2				8	10	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga.

ir kritinis įvertinimas.									
6. Aš vaizdas, tapatumas ir asmenybės raida paauglystėje. Paauglio ir jaunuolio savęs ir kitų supratimas, savęs vaizdas ir pasitikėjimas savimi. Savireguliacija. Tapatumo vs. tapatumo sumaišties vieta E. Eriksono psichosocialinių raidos stadijų sekoje. Emocinė raida. Paauglių emocijos. Hormonai, patyrimas ir emocijos, emocijų reguliacija. Šiuolaikinė tapatumo samprata.	4		2				6	20	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga
7. Paauglių ir jaunuolių moralinė raida ir vertybės. Paauglių moralinė raida ir kontekstai. Paauglių ir jaunuolių pasauliežiūra. Gyvenimo perspektyva: asmeninės ateities numatymas, gyvenimo prasmės paieškos. Jaunatviškojo idealizmo samprata. Vertybinės orientacijos. Santykis su religija ir kultais. Vertybės, religija ir dvasingumas.	2		2				4	7	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga
8. Paauglių ir jaunuolių probleminių elgesys. Norma ir patologijos paauglystėje: biopsichosocialinis požiūris, raidos psichopatologijos perspektyva. Stresas ir įveika. Eksternališios ir internališios problemos. Rizikos ir atsparumo veiksniai paauglystėje. Bendravimas su paaugliais. Paauglių konsultavimo pagrindai.	4		2				6	10	Pagrindinė literatūra. Papildoma literatūra Paskaitų medžiaga
Iš viso:	32		16				48	87	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Dvi užduotys raštu + aktyvus dalyvavimas seminaruose	50	Semestro metu	<i>Pirma užduotis raštu ir žodžiu auditorijoje</i> – paauglio atvejo analizė integruojant psichologijos teorijas ir empirinius tyrimus ir jos pateikimas raštu – 30 proc. <i>Antra užduotis</i> – pristatyti moksliniais šaltiniais pagrįstą pranešimą problemine paauglių ir jaunimo psichologijos tema integruota su interaktyvia užduotimi auditorijai (grupinė užduotis) – 20 proc.
Egzaminas raštu	50	Sesijos metu	Aktyvus ir argumentuotas dalyvavimas seminaruose (debatuose, teoriniuose seminaruose) – gali būti pridėtas 0,5 balo prie galutinio egzamino pažymio. <i>Pristatymų ir atvejo analizės darbų vertinimo kriterijai:</i> 1) tinkami literatūros šaltiniai (Lietuvos ir užsienio kontekstas) ir jų supratimas, gebėjimas vadovautis teorijomis aiškinant paauglystės ir jaunystės reiškinių dėsningumus; 2) literatūros pritaikymas analizuojant atvejį, probleminį klausimą; 3) kritinė literatūros šaltinių, empirinės medžiagos analizė, refleksija; 4) išpildyta atvejo analizės / pristatymo struktūra (pirma ir antra užduotis), nuoseklus, įtraukiantis, probleminis pristatymas (antra užduotis). Dirbtinio intelekto įrankių naudojimas darbams yra draudžiamas, išskyrus atvejus, kai jie naudojami gramatikos, stiliaus ar rašybos taisymui. Darbų turinys turi būti originalus, pagrįstas studento asmenine šaltinių analize, refleksija, kritine apžvalga. Egzamino klausimai iš medžiagos, dėstytos per paskaitas, analizuotos seminarų metu ir skaitytos savarankiškai (privaloma literatūra). Egzamino metu studentas gauna uždaro

			ir atviro tipo klausimus. Seminarų lankymas privalomas: leidžiama praleisti ne daugiau kaip 25 proc. seminarų be pateisinamos priežasties. Galutinis pažymys skaičiuojamas taip: 30 proc. x pirmos užduoties pažymys + 20 proc. x antros užduoties pažymys + 50 proc. x egzamino raštu pažymys
--	--	--	--

+

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
1. Santrock J. W.	2019	Adolescence (17th Ed.)		New York, NY: McGraw Hill
2. Erikson E.H.	2004	Vaikystė ir visuomenė		Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai
3. Hill P.C & Lapsley D.K.	2011	Adaptive and Maladaptive Narcissism in Adolescent Development. In C. T. Barry, P. K. Kerig, K. K. Stellwagen, & T. D. Barry (Eds.), Narcissism and Machiavellianism in youth: Implications for the development of adaptive and maladaptive behavior (pp. 89-105)		Washington, D.C.: APA Press
4. Ferrer-Wreder L. & Kroger J.	2020	Identity in Adolescence. The Balance Between Self and Other (4 th Ed.)		London, NY: Routledge
5. Lapsley D .K, & Stey P.C.	2012	Adolescent Narcissism. In R. Levesque (Ed.), Encyclopedia of Adolescence (1-10)		Springer
6. Davis, K. & Weinstein, E.	2017	Identity development in the digital age: An Eriksonian perspective. In M.F. Wright (Ed.), Identity, sexuality, and relationships among emerging adults in the digital age (pp. 1-17)		Hershey, PA: IGI Global
7. Blos, P.	1961	On Adolescence. A Psychoanalytic Interpretation		New York: the Free Press
8. Žukauskienė R.	2012	Raidos psichologija: integruotas požiūris		Vilnius: Margi raštai
9. Kurienė A.	2016	Kaip užauginti žmogų		Vilnius: Alma littera
Papildoma literatūra				
1. Arnett J.	2010	Adolescence and Emerging Adulthood: A Cultural Approach		Pearson Education, Inc.: Upper Saddle River, NJ
2. Ed. by R. M. Lerner & L. Steinberg	2004	Handbook of adolescent psychology. Second ed.		John Wiley & Sons, Inc
3. Erikson . E.H.	2003	Jaunasis Liuteris		Vilnius: Alma littera
4. Moshman D.	2005	Adolescent psychological development. Second ed.		Lawrence Erlbaum Associates, Inc
5. Vaičiulienė A.	2004	Paauglio psichologija		Vilnius: Presvika